

Canvis al Congrés dels EUA, un enroc fins a les presidencials?

En les eleccions de mig mandat (*midterms*) del passat 8 de novembre, s'anticipava una gran onada vermella, amb la qual el partit republicà esperava poder controlar la Cambra de Representants (*House*) i el Senat i obtenir, així, el control total del Congrés. L'elevada inflació, les perspectives econòmiques no especialment esperançadores de cara al 2023 i la baixa taxa d'aprovació de Joe Biden (en el 37%, en relació amb el 55% de l'inici del 2021) van omplir d'optimisme el partit republicà. No obstant això, el resultat final de les votacions va desembocar en un escenari una mica diferent del que esperaven al «Gran Vell Partit» (GOP, per les sigles en anglès).

A la Cambra de Representants, on es votava pel 100% dels escons, els republicans van obtenir el control de la Cambra, tot i que per un marge més estret de l'estimat a les enquestes. No obstant això, al Senat, on es renovaven 35 dels 100 escons, els demòcrates van aconseguir arrabassar el vot de Pennsilvània als Republicans i consolidar així la majoria a la Cambra Alta amb 51 dels 100 seients (assumint que els dos membres independents elegits a Vermont i a Maine es continuen inclinant pel vot demòcrata, més el vot de desempat de la presidenta de la cambra, Kamala Harris).

L'Administració Biden podria tenir dificultats per aprovar noves lleis i plans fiscals

Amb un Congrés dividit, i en un entorn polític molt polaritzat, sembla difícil que el Govern de Joe Biden pugui tirar endavant propostes allunyades del centre de l'espectre polític. I no solament això, sinó que pot haver-hi dificultats per avançar en mesures bàsiques, com, per exemple, l'augment del sostre de deute, la quantitat límit per damunt de la qual el Tresor del país no pot emetre nou deute per finançar el Govern federal, possiblement vinculant en el 3T 2023. Si s'arriba a aquesta xifra sense que el Congrés incrementi el sostre o sense que se suspengui l'obligatorietat de compliment, l'Administració es veurà

obligada a tancar les portes (*shutdown*). No seria la primera vegada, i l'experiència de l'últim tancament, entre el desembre del 2018 i el gener del 2019, suggereix que tindria un evident impacte negatiu sobre el creixement econòmic i unes reverberacions financeres gens desitjables en aquests moments delicats als mercats financers.¹ No obstant això, les experiències anteriors també mostren que, als dos partits, s'acaba imposant una voluntat d'evitar aquestes conseqüències i que la situació es desbloqueja quan s'obté un augment del sostre de deute a canvi de concessions en altres aspectes. Així mateix, si l'economia nord-americana entrés en recessió, possibilitat que no entra al nostre escenari central, caldria esperar que els dos partits assolissin acords, tot i que fossin de mínims, per atenuar l'impacte advers sobre les llars i, de pas, per guardar la roba de cara a les eleccions presidencials del novembre del 2024.

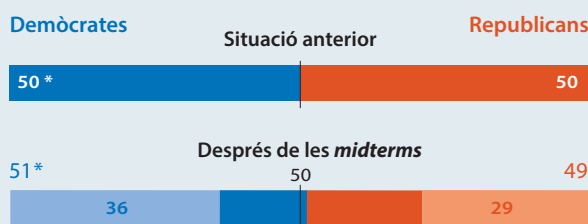
Altres aspectes que es poden ressentir d'aquesta divisió de les cambres són la nominació presidencial de càrrecs públics i la supervisió del poder executiu del president. Sobre el primer aspecte, el control demòcrata del Senat segurament facilitarà el treball de les nominacions presidencials que s'han de realitzar en els propers anys, especialment rellevants en l'àmbit judicial. D'altra banda, el control republicà de la Cambra de Representants, tot i que no permetrà al GOP introduir noves lleis, podrà ser utilitzat per fiscalitzar més l'Administració Biden. Malgrat que no s'espera que aquesta supervisió paralizï el que ja s'hagi aprovat a les cambres, sí que podria alentir els processos, quelcom que hauria de tenir un impacte més cosmètic que substancial.

Malgrat l'absència de grans plans d'ara endavant, la legislatura de Biden haurà estat activa en un context d'inflació i de deute públic elevats

En els gairebé dos anys que porta a la Casa Blanca, el president Joe Biden ha estat actiu en la posada en marxa de

EUA: resultat de les midterms

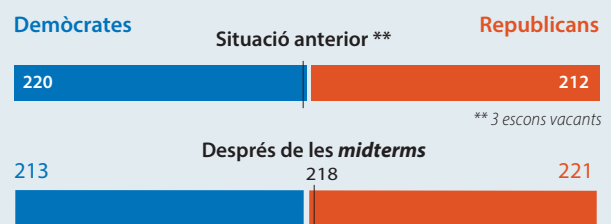
Senat (escons)

* Inclou els independents que es reuneixen amb els demòcrates

Font: CaixaBank Research, a partir de dades d'Associated Press.

Cambra de representants (escons)

** 3 escons vacants

1. Segons les estimacions del Congressional Budget Office, el PIB del 4T 2018 i el del 1T 2019 van ser el 0,1% i el 0,2% inferiors als que s'haurien donat sense el *shutdown* del Govern.

plans fiscals i d'estímul, tot i que el control demòcrata de les dues cambres no va garantir un camí pla per aprovar-los, de manera que un congrés dividit és un canvi més gradual que disruptiu en relació amb la situació anterior. Entre els plans més destacats, hi ha l'*American Rescue Plan*, aprovat en el 1T 2021, amb el qual es van destinar 1,9 bilions de dòlars (la majoria desemborsats el 2021) a ajudes per esmorteir l'impacte que la pandèmia encara tenia sobre moltes llars. La majoria de mesures incloses en aquest paquet eren de despesa directa, com els xecs d'estímul per a les llars vulnerables o l'augment de les ajudes per atur. La posada en marxa d'aquest programa, però, va ser font de moltes crítiques pel seu potencial impacte inflacionista.²

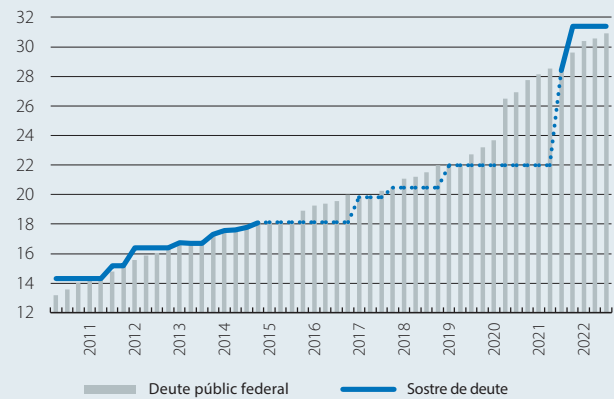
Un altre programa rellevant presentat per Joe Biden, i aprovat al novembre del 2021, va ser l'*Infrastructure Investment and Jobs Act*, dotat amb 1,2 bilions de dòlars, que s'han de desemborsar durant els cinc anys següents en projectes per millorar les infraestructures clàssiques (com les carreteres, els ponts o la xarxa de ferrocarrils), el transport públic i la connexió a internet, amb consideracions mediambientals en la majoria de les inversions. D'aquests 1,2 bilions, però, només una mica menys de la meitat representen nova despesa, perquè la resta es finançarà mitjançant l'ús d'altres programes d'infraestructures ja existents. Després d'un any de vigència del programa, segons les dades de la Casa Blanca, s'han desemborsat ja 185.000 milions de dòlars.

Finalment, l'Administració Biden va voler presentar un pla molt ambiciós per lluitar contra el canvi climàtic. Sota el nom de *Build Back Better*, no va aconseguir el suport al Congrés, però, mig any més tard, a l'agost del 2022, sota el nom d'*Inflation Reduction Act*, sí. A més del nom, una diferència clau entre els dos plans és que el primer implicava un augment del dèficit públic per finançar les inversions, mentre que el segon incorpora estalvis fiscals i mesures recaptatòries (com la imposició d'un tipus mínim del 15% en l'impost de societats). Així, les inversions en seguretat energètica i les ajudes per frenar el canvi climàtic (com crèdits fiscals per finançar la inversió en energies netes) són menors que els estalvis fiscals i l'augment de la recaptació sota aquest pla. En total, l'Administració Biden espera invertir, en els 10 propers anys, 433.000 milions de dòlars i recaptar-ne uns 739.000, la qual cosa comportaria un estalvi de més de 300.000 milions de dòlars en el dèficit públic al llarg de la següent dècada. Així i tot, els desemborsaments pendents de tots aquests

2. En aquell moment, previ a l'esclat de la guerra a Ucraïna, la inflació general i la subjacent es trobaven en l'1,7% i en l'1,3%, respectivament, però el PIB acabava d'assolir el nivell previ a la pandèmia. Malgrat que la inflació elevada observada de llavors ençà es pot atribuir a múltiples factors (com el xoc energètic global, els colls d'ampolla potenciat per la política de COVID zero a la Xina o una política monetària molt acomodaticia durant tot el 2021), les ajudes fiscals directes sens dubte van exercir un paper.

EUA: deute públic i sostre de deute

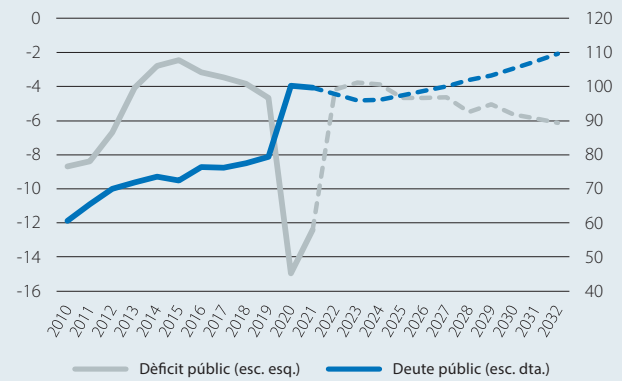
(Bilions de dòlars)

Nota: La línia discontinua mostra períodes en què el sostre de deute ha estat suspès.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'US Treasury.

EUA: deute i dèficit públics

(% del PIB)

Nota: Amb la línia discontinua mostrem les previsions més recents del Congressional Budget Office.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades del Congressional Budget Office.

plans podrien estar subjectes a modificacions en el marc d'un Congrés dividit³ i amb negociacions, per exemple, sobre el sostre de deute.

I és que reduir el dèficit públic no serà positiu només per ajudar a moderar les pressions inflacionistes, sinó que ajudarà a assolir unes finances públiques més sostenibles. Com es pot observar a l'últim gràfic, els EUA mantenen estructuralment un dèficit públic que fa que la seva ràtio de deute sobre el PIB augmenti any rere any. Així, segons les estimacions del Congressional Budget Office, és molt probable que, en la dècada següent, aquesta ràtio continuï augmentant, i, en un entorn de tipus d'interès més elevats, el cost per als ciutadans nord-americans serà major.

Ricard Murillo Gili

3. Aquestes ajudes han aixecat algunes suspicàcies a Europa, en entendre els líders de la regió que es pot estar subvencionant la indústria dels EUA i perjudicant les exportacions europees.